

KARLSTAD UNIVERSITET

EXAMINATIONSUPPGIFT

”Konstpedagogik tillsammans med barn och ungdomar - skall innehålla pedagogisk dokumentation” Bildämnets didaktik - med inriktning mot konstpedagogik, BLDD20, 11-20 p, VT/HT 2007

Karin Lööf
Fagerstagatan 8A
653 49 Karlstad
Tel 054-57 25 14

Mitt lilla face och jag

Handledare: Arno Saarnak
Carin Söderlind

Sammandrag

Har vi en personlig färgskala?

Den frågeställningen fick vara den gemensamma orsaken till att träffa mina två grupper, barn årskurs 2 och kvinnor mellan 40 och 65 år.

Mitt lilla face och jag, är namnet på min självporträttsuppgift där deltagarens spegelbild möter **Henri Matisse** representerad av klippteknik och måleri samt **Amedeo Modigliani** med porträttmåleri med hans färgblandning och formspråk.

Tanken är att undersöka om frågan om ”färgskalan” kan och i diskussion på området berikar bilden, målaren och/eller betraktaren?

Tränar/ökar vi vår medvetenhet och känslighet i måleri, och ”tittande” genom att belysa denna frågeställning?

I denna rapport i text och bild belyser jag mitt möte med dessa två grupper och deltagarnas bilder och mina reflektioner och slutsatser av uppgiften.

Innehållsförteckning

Sammandrag	2
Fokusering	4
Frågeställningsformulering	4
Motivation	4
Metod, material och planering	5
Deltagare	5
Henri Matisse	6
Meningar ur: Henri Matisse, Om konst	7
Amedeo Modigliani	8
Lite om självporträtt	10
Beskrivning av arbetsprocessen	10
Första mötet med vuxengruppen	10
Andra mötet med vuxengruppen	16
Första mötet med barngruppen	20
Andra mötet med barngruppen	21
Reflektioner över arbetet	25
Redovisning och diskussion av litteratur	26
Slutsats	28
Litteraturlista	30

Fokusering

- Du är så blå, säger folk. Det har jag fått veta av kunder i 25 år.
- Men inte bara, försöker jag och visar på en massa alster i andra färger. Ur detta kom tanken på vår färgskala kontra oss själva i självporträttet. Uppgiften *Mitt lilla face och jag* föddes. I mitt yrke som keramikern har jag många gånger försökt hitta tillbaka i vimlet - varför jobbar jag kvar med det här och hur startade jag mina grundvalar. Ofta kommer färger tillbaka, som min barndoms Gotland, timjansheder, blåeld, sten, klippor, hav. Jag har fått för mig att detta är grunder - min inre motivation – mitt porträtt.
- Ok, blå-grå-lila.
- Är det jag? Kan verkligen en färgskala vara en yrkesmotivation?

Om nu detta har någons uns av sanning kanske var och en av oss mer eller mindre bär på en färgskala, som en stor och trygg bas nära oss själva. Väntar mig inget svar på uppgiften men tror att frågeställningen kan locka till tankar, associationer och självgranskning på ett växande sätt.

Men, men det är ju skillnad på att *titta in (inåt)*, eller att vara den som *tittar ut (utåt)* och något annat är att *titta på (betrakta)*. Ett självporträtt – ett porträtt av oss själva – ett självporträtt. En karikatyr, en försköning, en studie, ett förevigande. Porträttet har många användningsområden och många betraktande ögon, en slags själslig arkivering. Självporträttet är kanske rent av bara en brist på en modell, konstnären - ensamarbetares dilemma.

Vem är du?

Bilderna vi gör av oss själva, vad avslöjar, döljer och visar dom? Vad kan vi läsa ut? Vad vill vi läsa ut? Läser vi porträttbilder på ett annat sätt om vi känner personen? Är det som i alla bilder. Skönheten sitter i betraktarens ögon. Färgerna möter an betraktaren, finns inte kontakten med färgen är bilden ganska platt/tom för betraktaren.

Frågeställningsformulering

Tanken är att undersöka om dessa frågor om "färgskalan" kan och i diskussion på området berikar bilden, målaren och/eller betraktaren?

Tränar/ökar vi vår medvetenhet och känslighet i måleri, och "tittande" genom att belysa dessa frågor?

Denna uppgift har inget uppdrag att vare sig hitta eller ge var och en av deltagarna en färgskala, utan bara se detta som en gemensam reflektion i uppgiften.

Motivation

När jag arbetat som keramiklärare kan man snabbt se på elevernas utpräglade formspråk, trots att den hantverksmässiga tekniken saknas. Formspråket verkar finnas från början men kan utvecklas och förfinas ju mer hantverksskickliga de blir. Det är som med handstilen och kroppsspråket, de finns men kan utvecklas. De är personliga.

Idag kan du vara färgkonsult, ge färganalyser, färgrådgivning och färgstyling. Ge en personlig färgskala för makeup, kläder och inredning. I magasin och kvällstidningar kan vi läsa ut vilken årstid vi är, om vi är romantiker eller modiga i sovrummet, om färgskalet på vår mobil ger rätt image. Färgvalet idag är makt, ekonomi och status.

Färgernas språk - vad är tradition, personligt, tidsanda, mode, vem bestämmer?

Sånt gör mig nyfiken. Att färg påverkar är inget nytt men färgernas slit och släng går i en rasande fart. Färgerna markerar livsstil, men även där inget nytt. Mitt val av konstnärerna Matisse och Modigliani var ingen slump, de var ju färgmänniskor som påverkade och stötte på uppmärksamhet på grund av deras färganvändning.

Metod, material och planering

Deltagare

Efter bildanskaffning och bildbestämmande och överföring till lämpligt visningsmedia tänkte jag igenom material, frågor.

Det stora problemet var att få ihop elever/deltagare till min uppgift. Jag tillfrågade en skola, Råtorpskolan (sonens klass) och en grupp kvinnor (med en inbjudningslapp/info) som jag träffar regelbundet. Skolan nappade – tack, med kvinnor är upptagna. Uppbokade men intresserade, tillslut fick jag tag på en grupp, 5 kvinnor (lapparna hade spridit sig och jag blev uppringd av en kvinna som hört talas om detta och ville vara med!).

Naturligtvis vore det spännande att arbeta med män också men jag begränsade mig nu, i denna upplaga av uppgift. Fick för mig att det var lättare att locka frivilliga kvinnor.

Att arbeta i en skola som jag inte har någon yrkesmässig kontakt med av hur den fungerar ställer krav och frågor. Får jag använda skolans material eller ska jag köpa färger till klassen, finns det speglar osv.

Min grupp hemma hade jag maximerat till 8 deltagare på grund av platsbrist och materialbegränsning.

- Frågor till bildvisning.
- Grupprotokoll från diskussionerna, både i uppfattning av bildvisandet och självporträttssamtalen.
- Skriftliga bildtankar från de äldre deltagarna. Interjuver ang. bildtankarna med de yngre deltagarna. Ung samma frågor som de vuxna.
- Köpte material som penslar, ritpapper, akvarellpapper, färger, färgat papper, lim och inte oväsentligt utlovat ”fika”. Samlade ihop speglar.

Frågor som kan vara bra för att stödja en diskussion om färg i Matisse och Modiglianis måleri:

- Vad föreställer bilden?
- Vilka färger har målaren använt i den här bilden?
- Är färgerna blandade, innerhåller de vitt, svart?
- Är färgerna naturtrogna eller har målaren bestämt färgerna själv?

- Hur har målaren löst bakgrunden i förhållande till porträttet?
- Hur känns det att titta på den här bilden?

Här är frågorna till de vuxnas bilder:

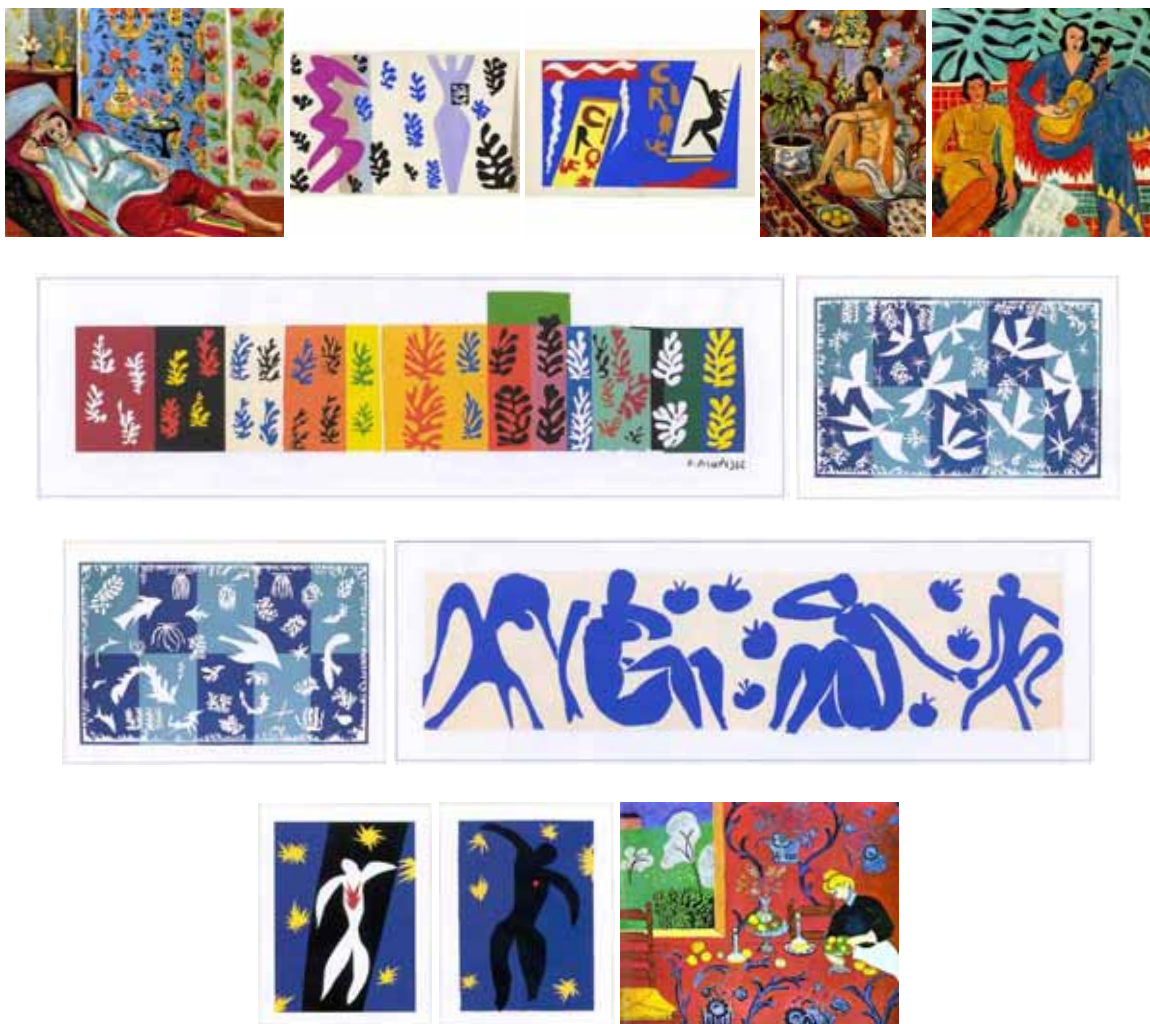
Bild 1. Självpporträtt.

Har din bild någon titel? Beskriv din bild i arbetsprocessen, materialval och motiv. Har du någon förklaring till varför ditt självporträtt består av dessa färger? Beskriv dina tankar under bildens resa. Om du skulle trycka ett personligt visitkort vilka tre färger skulle du använda?

Bild 2. Självpporträtt plus 25 år

Beskriv din bild i materialval och motiv. Har du någon förklaring till varför din bild består av dessa färger? Ser du framtidens bild som en möjlighet eller ett hot? På vilket sätt har du försökt få fram din känsla med bilden. Vad heter dagens bild?

Henri Matisse

Dessa bilder av Henri Matisse är tagna från Internet och var det bildmaterial jag visade för båda grupperna.

Henri Matisse, *Henri Émile Benoît Matisse*, född 31 december 1869 i Le Cateau-Cambrésis, Nord, Frankrike, död 3 november 1954 i Nice, Alpes-Maritimes, Frankrike, var en fransk konstnär.

Matisse är en av de främsta bland de tidiga modernisterna, och han arbetade med varierande uttrycksmedel och material, men var i huvudsak målare.

Matisse föddes i Le Cateau-Cambrésis men växte upp i Bohain-en-Vermandois i departementet Aisne. Han flyttade 1887 till Paris för att studera juridik. Under en tids sjukdom började han att måla, och 1891 inledde han studier i måleri på *Académie Julian* i Paris, där han bland annat studerade för Odilon Redon och Gustave Moreau.

I början var han mycket influerad och inspirerad av verk av konstnärerna Édouard Manet, Paul Signac och Paul Cézanne. Han blev snart ledare för de målare som kallas fauvister. 1901 deltog han i en utställning, och 1904 hade han sin första separatutställning. När han flyttade söderut till bland annat franska rivieran, träffade han André Derain och hans måleri utvecklades, det han då utförde är bland det bästa han gjort och verken från 1906-1917 räknas till hans förnämsta. Efter att ha bosatt sig i Nice 1921 blev hans konst mer dekorativ och lite mindre intensiv.

1941 fick han besked att han hade cancer, men trots att han blev rullstolsburen hindrades han inte från att arbeta med sin konst. Han var dock märkt av sjukdomen och det var vid denna tidpunkt han började arbeta med papper och collage, som även det, blivit ett signum för Matisse, tack vare hans känsla för färg och form.

Nationalmuseum har några verk av Matisse.

Den här artikeln är hämtad från http://sv.wikipedia.org/wiki/Henri_Matisse

Meningar ur: Henri Matisse, Om konst

Jazz och les papiers découpés

Karaktär hos ett tecknat ansikte beror inte på de olika proportionerna utan på det andliga ljus som det återspeglar. Så två teckningar av samma ansikte kan framställa samma karaktär, fastän proportionerna hos ansiktena på de båda teckningarna är olika. På ett fikonsträd är inte det ena bladet det andra likt; de har alla olika form. Ändå ropar vart och ett: fikonsträd.

Om jag har förtroende för min hand när jag tecknar, är det för att jag, medan jag lärde den att tjäna mig, aldrig tillät den att ta kommandot över mina känslor.

När den beskriver mina känslor upplever jag mycket tydligt om det finns någon oenighet mellan oss, mellan min hand och något jag inte vet vad det är inom mig, som verkar underkasta sig den.

Handen är bara en förlängning av känslighet och intelligensen. Ju böjligare den är, desto lydigare är den. Tjänarinnan får inte bli härskarinna.

Att teckna med saxen. Att klippa själva färgen påminner mig om skulptörens direkta formande av sitt material. Den här boken har skapats i den andan.

Den eviga konflikten mellan teckning och färg (lösryckta meningar)
Färgens väg, 1947

Färgen existerar i sig själv, och äger en egen skönhet. Det var de japanska kräpptygerna som vi köpte för några sous på rue de Seine, som uppenbarade den för oss. Då förstod jag att man kunde arbeta med uttrycksfulla färger som inte nödvändigtvis är beskrivande.

Det var nödvändigt att komma bort från efterbildandet, till och med från imitationen av ljuset. Man kan frammana ljus genom att uppfinna platta ytor, ungefär så som man använder ackord i musiken. Jag har använt mig av färgen som uttrycksmedel för min upplevelse och inte som ett medel för transkription av naturen. Jag använder de enklaste färgerna. Jag omformar dem inte själv, det ombesörjer sammanhangen. Det gäller bara att framhäva skillnaderna, att understryka dem. Ingenting hindrar att man komponerar med några få färger, som när man skapar musik med bara sju toner.

Anteckningar om färg

Inom måleriet har färgerna makt och vältalighet bara när de används i sina rena tillstånd, när deras glans och renhet inte har försämrats eller dämpats av blandningar som står i motsatsförhållande till deras natur (blått och gult som blir grönt kan bara placeras bredvid varandra, inte blandas, eller också får man använda den gröna färgen sådan den tillverkas åt oss av industrin; detsamma gäller orange, blandningen rött och gult ger bara en färgton utan renhet och utan någon vibration). Det är tydligt att de färger som används i rent tillstånd eller nedtonade med vitt, kan skänka mer än synintryck på näthinnan. Det är rikedom hos den hjärna som ger dem liv som berikar dem.

Färgerna kan mångfaldigas genom att man tonar ned dem med vitt eller lägger till svart.

Vilken skillnad mellan svart som fått ton av berlinerblått och svart som fått ton av ultramarin.

Den svarta färgen med ultramarin har de tropiska nätternas värme, och med ton av berlinerblått ger den en känsla av glaciärernas friskhet.

Amedeo Modigliani

Dessa bilder av Amedeo Modigliani är tagna från Internet och var det bildmaterial jag visade för båda grupperna.

Amedeo Modigliani, född 12 juli 1884 i Livorno, Italien, död 24 januari 1920 i Paris, Frankrike, var en italiensk målare, skulptör och tecknare.

Modigliani var fjärde barnet till Flaminio Modigliani och hans franskfödda hustru, Eugénie Garsin. 1895 drabbades han av lungsäcksinflammation och några år senare insjuknade han i tyfus åtföljd av lungkomplikationer. Under sin konvalescens bestämde han sig för att börja måla, och hans mor ordnade så att han kunde studera för landskapsmålaren Guglielmo Micheli i Livorno.

Modigliani studerade sedan vid konstakademien i Venedig och Florens och anlände 1906 till Paris. Utan att ansluta sig till någon viss grupp eller rörelse tog Modigliani det han ville från Toulouse-Lautrecs och Cézannes målningar, den afrikanska skulpturen, fauvisterna, kubismen och andra experimentella målningar av Picasso och Braque. Desto mer avgörande var mötet med den rumänske skulptören Constantin Brancusi; mellan 1910 och 1913 lade han all sin energi på skulpterandet.

När Modigliani, redan försvagad av sjukdom, tvingades sluta på grund av att mejseldammet trängde ner i lungorna, utnyttjade han många av skulpturens effekter i sina porträtt och naketstudier, framför allt det karakteristiskt förlängda huvudet, den långa, upphöjda näsryggen och den långa halsen.

I juli 1917 mötte han kvinnan i sitt liv - den unga konststudenten Jeanne Hébuterne (född 6 april 1898). De flyttade samman och 29 november 1918 föddes dottern Jeanne. I januari 1920 insjuknade Modigliani i njurinflammation och tuberkulös meningit och blev inlagd på Hôpital de la Charité i Paris, där han avled natten mellan den 24 och 25 januari 1920. Ett par dagar senare begick Jeanne (som var gravid i nionde månaden) självmord genom att kasta sig ut från ett fönster på sjätte våningen.

Myten om Modigliani som en "Montparnasseexcentriker" - stilig, fattig, stolt och drogad eller berusad - skapades av hans författarvänner, särskilt efter hans bortgång vid 35 års ålder.

Myten glömmer hans intensiva koncentration på sitt måleri under de sista åren av sitt liv.

Modigliani ligger begravd på Père-Lachaise i Paris, där också Jeanne Hébuterne vilar. Deras dotter togs om hand av Modiglianis syster i Florens. Som vuxen skrev hon en biografi om sin far - "Modigliani, mannen och myten". Det gjordes också filmer om hans liv, "Montparnasse 19" från 1957 med Gérard Philipe i huvudrollen samt "Modigliani" från 2004 med Andy Garcia.

Den här artikeln är hämtad från http://sv.wikipedia.org/wiki/Amedeo_Modigliani

Lite om självporträtt

Meningar ur: Alberto Mangel, *LÄSA BILDER En historia om kärlek och hat. Bilder som spegling - Filoxenos*

- Varje porträtt är i någon mening ett självporträtt som speglar betraktaren. ”Ögat nöjer sig inte med att se” och därför tillför vi ett porträtt våra erfarenheter och det vi själva ser. I den skapande handlingens alkemi är varje porträtt en spegel.
- Att se på sin egen mask var ett sätt att lära känna sig själv.
- Om varje porträtt är en spegel, en öppen spegel, är vi, betraktarna, i vår tur en spegel för porträttet och ger det känslighet och mening.
- För att objektivt ta reda på vilka vi är måste vi se oss själva utanför oss själva, i något som håller fast vår bild men inte är en del av den, upptäcka det inre i det yttre, som Narkissos gjorde då han förälskade sig i sin spegelbild i dammen. Pausanias avfärdar dock denna sägen och hävdar eftertryckligt att en yngling inte skulle ha förväxlat en spegelbild med verkligheten. Ändå är spegeln eller dammen lik en mask som både avslöjar för oss vilka vi är och samtidigt är något annat än vi själva.
- Som konstkritikern Ernst van de Wetering förklarar i sin inledning till katalogen till utställningen *Rembrandt by Himself* kom termen ”självporträtt” i bruk först på 1800-talet. Om man dessförinnan ville tala om ett självporträtt kallade man det för ”Rembrandts avbild utförd av honom själv” eller ”porträtt av Rembrandt målat av honom själv” *Oxford English Dictionary* spårar inte ordet längre tillbaka än 1840, till Isaac D`Israelis *Miscellanies of Literature*. Det är som om målaren och motivet i samhällets ögon betraktades som två separata företeelser, iakttagare och iakttagen, även då motivet var målarens själv. Det sättet att tänka var i viss mån riktigt. Självporträtt fanns inte eftersom det som målaren ser och fäster på duk är något utanför honom själv, ”en annan...”

Beskrivning av arbetsprocessen

Första mötet med vuxengruppen

Bild 1. Självporträtt

Gruppen träffades hemma hos mig i bostaden söndag 23 september kl 14-18. Fem deltagare hade kommit till denna träff, kvinnor i åldrarna 40-65 år. Två av dem var nya ansikten för mig, och kvinnorna var delvis nya för varandra.

Upplägg: Vi började med en kort presentation, bildvisning på datorn och introduktion inför uppgiften och bordet hade jag dukat upp för arbete med limmade stora akvarellpapper på

träskivor. Där fanns vattenfärg, pastellkritor, färgat papper, saxar, lim och speglar. Storleken på akvarellpappren är 50x39 cm och ritpapper 135g 42x29,5 cm.

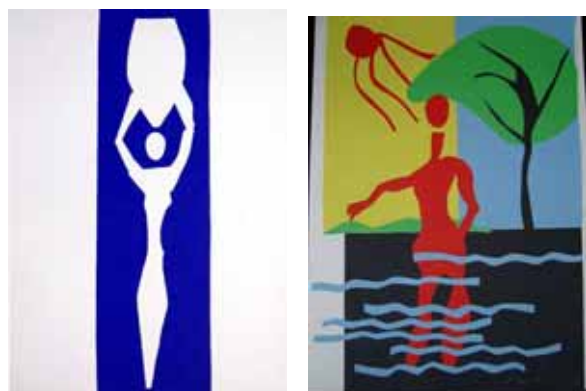
Tidsplanering: Introduktion och bildvisning tar ca 1 tim, bildarbete 1 tim, fika 30 min, mer arbete 1 tim, 30 min bildanalys/eftersnack och skrivarbete.

Anteckningar: Koncentration, tystnad. Var och en är inne i sitt eget arbete, inga blickar åt sidan. Bildvisningen var på dataskärm, inte TV-skärm, som jag tänkt – (teknikhinder) men visade ändå skillnaden mellan konstnärerna. Vi hade också en bunt biblioteksböcker om konstnärerna att titta i. Deltagarna anammar teknikerna och väljer material.

Fikat var absolut inte tyst utan bubblade av skatt och anekdoter. Vi pratade inte om själva arbetet.

Efter 3 timmar är alla inne på andra bilden. Ingen i gruppen hade tidigare arbetat på detta sätt med självporträtt.

Vid den inledande bildvisningen stannade jag upp lite extra och spontant kommenterade vissa saker jag själv kom på i stunden. Hur vi som betraktare fyller i linjer och former för vi vet hur det ska vara. Som exempel Matisse, halslösa kvinnofigur med kukan på huvudet och hur Modigliani, tar bort en del av stolen i flera av bilderna bland annat en med en pojke i korgstol. Det var flera av deltagarna som anammat detta i deras egna bilder. Det slår mig att den verbala kommentaren kan ha stor makt i bildbetraktandet.

Matisse och Agnetas bilder med halslösa kvinnor.

Agnetas bild mellan Modiglianis bilder där stolen är halv

Detta var något av de punkter jag pratade om innan de började arbeta

Självporträtt 1

Vem är jag?

Hur vill jag framstå? Med pondus, trött, glad, sliten, vacker, övergiven, förbannad osv

Kan jag förtydliga mig själv genom att välja bakgrund?

Vilka färger är mina? Dagsläget – Över tid, Favorit färger

Kroppsspråk - mimik

Symboler

Måleriskt

Naturalistiskt - Överdrivet

Karikatyr

Sinnesstämning

Bildens viktighet eller likhetens viktighet

Olika sidor av mig själv

Beskriv din bild

Bild 1. Självporträtt

Har din bild någon titel? Beskriv din bild i arbetsprocessen, materialval och motiv. Har du någon förklaring till varför ditt självporträtt består av dessa färger? Beskriv dina tankar under bildens resa. Om du skulle trycka ett personligt visitkort vilka tre färger skulle du använda?

Deltagarnas egna ord på ovanstående frågor:

Birgitta

Även i denna bild finns del av stol.

- Jag har inte begränsats av någon titel, men tycker att jag hållit mig till temat ”Att läsa” vilket alltså blir titeln.
- Jag har utgått från mig själv som person – den fyrkantiga ansiktsformen och den åldrande halsen. Böcker, läsande, bokbindning är centralt för mig och betyder att en ”oas” är inom räckhåll.
- Jag inspireras av Matisse dekorativa element såsom ränder, ekblad, ”gardin”. När jag själv väljer mönster på kläder blir det gärna randigt, helst smala ränder.
- Jag kunde ha tänkt mig att använda endast kalla färger men på grund av att mina kunskaper inte räcker till att blanda färger till exempel turkos så använde jag både gult och rött.
- Tre färger: nyanser av blått, turkos, grönt

Carina

Ytterligare exempel på ”del av stol” och ”halslös” kvinna. Bilden till höger är bara påbörjad.

Matisse bilder har alltid inspirerat mig mycket – både det kraftfulla form/bildspråket, de till synes enkla ytorna – elementen och färgerna. Efter bildvisningen såg jag klart för mig att jag ville göra en bild med flera sektioner – sen funderade jag över uttrycket i kropp/ansikte – ett försök att fånga något starkt men kanske inte helt glatt?

Materialvalet var rent praktiskt för att färgerna skulle täcka osv. Färgvalet startade med turkose: favoritfärg! Kroppen i orange: också favoritfärg. Färgerna i rummet är valda eftersom jag gillar starka färger.

Mina tankar var lugna & glada.

Mitt visitkort skulle ha... turkos, svart & gulorange tror jag.

Kerstin

Titel

”Inuti är jag ett barn”

Att gestalta mig själv, inte hur jag verkligen ser ut, men hur jag kanske ser ut inuti. Glad, stark, spretig. Huvudet är stort, för att jag fick lust med det. Låter infallen styra hur det blir. Växlar mellan pappersbitar, vattenfärg, och pastell. Hinner inte tänka, utan öser på bara. Rött och grönt är vackert och tillsammans brutalt.

Visitkort: rött, grönt, ockra?

Ellei

Frihet – styrka

Frihet, sol, livet, sol, att bara göra, sol, att vara färgstark.

Hud, ta för sig, inte tänka så mycket, av ...

Vara spontan (apropå material färg och bilderna)

Visitkort: Vitt, Svart – Silver Ha, Ha Titta på bilarnas färgskalor!?

Svårton i rosa

Skulle bli en motsats till ”ettan”

Tänkte sol en av de italienska dagarna, men vad kul av mig. Men färgskalan förvånar mig själv.

(Den handskrivna texten var svår att läsa, med överseende av ev. feltolkning/Karin)

Agneta

Bild med blommig blus.

Färger som jag precis var klädd i den dagen jag målade. Jag trivs bäst i/passar bäst i tror jag/kalla färger cerise, grått, brunt (ej för gult) blågrönt osv. Inspirerad av Amedeo Modigliani ville jag måla ett porträtt med lång hals, markerad näsa, ögon. Även hans sätt att måla en del av ett stolsryggstöd och en bakgrund med många färger påverkade mig. Någonstans i bakhuvudet spökade Matisse!

Bild med badande dam

Här är jag fullt inspirerad av Matisse's bilder med siluetter, klippte en figur som föreställer mig badande och med vågor, träd och solstrålar. Lekte med plana ytor som bakgrund och ville ej ha symmetri där. Färgval här var nog mest att dessa färger finns att välja på.

Visitkort cerise, marinblått och vitt

Andra mötet med vuxengruppen

Bild 2. Självporträtt+25 år

Vi träffades återigen hemma hos mig torsdag 27 september kl 18.00-21.00. En av de fem deltagarna kunde inte komma men hade skickat sin bild på posten.

Upplägg: Vi startade med att titta på arbetsbilder, deras porträttbilder på datorn och vi tittade också igenom bildspelet med Matisse och Modiglianis bilder, för att kliva in i deras bildvärld igen. Material och mötet med konstnärerna var detsamma som tidigare men med nedanstående nya förutsättningar om tidsförflyttning.

Anteckningar: Det var fyra förväntansfyllda kvinnor som kom punktligt till kvällens träff. Det kändes som vi alltid brukade träffas så här måla, samtala och fika. Jag tyckte kvinnorna var ovanligt öppna och bjöd på sina liv, lyssnade in andras erfarenheter, avslöjade och var väldigt generösa. Det var skratt och inget jobbigt trots att det faktiskt är ett svårt ämne. Vi kände oss som radioprogrammet "Spanarna" och spånade om framtiden. Ingen har ju koll på framtiden så vi är alla lika inför den. Tankarna fanns ju hos mig att en pedagog inte får vara terapeut.

Detta var de punkter jag pratade om innan de började arbeta

Självporträtt 2 + 25 år

Vem är jag då?

Vad har jag bakom mig och framför mig

Livets spår

– hur ser spåren ut av visdom, glädje och sorg

Färger

– har jag kvar min färgskala eller erövrar jag nya

Kroppsspråk – mimik

– lugnet, paniken, de nya möjligheterna hur betar sig kroppen, blicken

Symboler – kan de förtydliga mitt nya liv

Kan självporträttets spegel (spegelbild) avslöja ditt liv framåt eller bakåt?

Beskriv din bild

Bild 2. Självporträtt+25år

Beskriv din bild i materialval och motiv. Har du någon förklaring till varför din bild består av dessa färger? Ser du framtidens bild som en möjlighet eller ett hot? På vilket sätt har du försökt få fram din känsla med bilden. Vad heter dagens bild?

Deltagarnas egna ord på ovanstående frågor:

Birgitta

Blandteknik: pastellkritor, papper (färgat) täckfärg. Framtidens bild framstår snarare som ett hot än en möjlighet i dagens läge, eftersom jag inte vant mig vid tanken att yrkeslivet snart är till ända. ”Dörrar” stängs och dörrar öppnas. – En titt bakom det ”grå skynket” erbjuder säkert något positivt och något överraskande, som jag i dagsläget inte kan se...

En kroppslig dubbelhet, lite sorgsna anletsdrag speglar måhända 90-åringens liv. Den stängda blåa dörren kan symbolisera ett kapitel i livet – som avslutas med glädje och förnöjsamhet.

Jag tänker öppna många dörrar, men just nu vet jag inte var de finns. Litteraturen kommer alltid att vara central i mitt liv för att lära känna hur världen utvecklas och likaså att för att få veta bli delaktig i fantasins värld.

Ekbladen får symbolisera ”livstråden” /livets träd, som fanns med även i Face 1.

Framtiden är obestämmd och symboliseras av skynket i grått och vitt. Titel: ”Sedan”

Carina

Dagens bild: I tiden Med tiden

Färgvalet var nog praktiskt både praktiskt och det jag ville välja. Jag ser bilden som en möjlighet och har försökt uttrycka drömmar & önskningar. Till vänster ligger jag på den röda dyschan som jag alltid önskat mig! Min man är där och har lite uttryck av ”hemmaro” i blicken. (Kommer väl från veteranbilen i garaget ☺)

I spegeln syns jag som ännu äldre – Bengt, min man är där och noterna får symbolisera att vi kanske äntligen har tid att sjunga i kör! I spegeln syns också USA:s flagga – jag har en dröm att åka till New York, och det vore väl en fin dröm att drömma om att ställa ut sina tavlor där...

Våra barn & barnbarn & hund finns med i bilden samt hunden på tavlan. På tavlan bakom vindruvsklasen är jag barn.

Kerstin

Jag har fått kropp och jag är mer i harmoni med min omgivning. Fortfarande barnlig och med mycket färg. Det är viktigt med de svajande, stora händerna. Hur är min kropp? Svårt, men att klippa en form ur ett papper ger väldigt mycket hjälp.

I min sista bild har jag uppnått en förenkling och ändå är det viktigaste med. Där är bara klipp och lite vattenfärg, krita behövs inte mer. Jag tror jag uppnått mognad och total frihet! Den gick fortast att göra, ett gott omen.

Agneta

Jag tänkte mig en spegel som visade mig som ung. Jag sitter 25 år äldre och betraktar mig själv och det liv som gått. En flicka med rakt hår, en önskedröm, har rakpermanerat mig och har rak hellugg. Som gammal har mitt lockiga hår blivit grått och jag klär mig i färger, vägrar bli en ”beige-pensionär” och sitter på en stol men samtidigt på bryggan på landet – mitt favoritställe – och doppar fötterna i vattnet. Jag ser möjligheter och njuta av frihet och kaffetår. Har försökt spegla mig själv som jag såg ut på det första fotot som min man Lars tog av mig. Dagens bild får heta ”Speglat liv”.

Ellie

Text saknas till Ellies bild.

Första mötet med barngruppen

Bild 1. Självporträtt

Gruppen bestod av klass 2 Råtorpskolan 21 elever 13 pojkar och 8 flickor samt lärare och lärarkandidat fanns i rummet och lyssnade. Tisdag 25 september kl 8.00-9.30

Upplägg, tidsplanering och anteckningar:

Började med bildspel av Matisse och Modigliani. Hade bokat ”kanon” och hade med bärbar dator. Tyvärr lyckades vi inte få till en bra bildvisning av tekniska problem. Fick upp bilderna på skärmen men radbandet av småbilder fanns med. Jag blir oerhört trött på det tekniska trots att man följer informationen till punkt och pricka. Jag tyckte att färgerna inte gjorde sig, det blev blackt. Hade tänkt titta noga på några få bilder och sedan njuta av ett bildspel. Barnen ville kommentera varje bild och alla hade mycket att säga så bilderna fångade i alla fall barnen. Bildvisningen, samtal och materialframtagning tog 1 tim.

Så sedan hade barnen 30 min kvar till arbete. Vi ska fortsätta att arbeta på bilderna nästa gång.

Vi avslutade med att gemensamt titta på varandras bilder genom att lägga dem på golvet i korridoren. Denna frustrerande tidsbrist är något jag som pedagog måste anpassa mig efter. Men redan efter 30 min finns fantastiska saker att utläsa, att sitta två och två kan bidra med ”parteckningar” i materialval och bildkonstruktion. Barnens bilder utfördes på ritpapper 135g 42x29,5 cm.

Exempel på vad jag menar med ”parbilder”. Dessa flickor satt bredvid varandra och började lika med att klistra upp ett färgat papper ett blått och ett rött, de båda arbetade med rutor runt ramen. Men slutresultatet visar på personligheter i varsin färgskala.

Dessa pojkar satt bredvid varandra och började lika men avslutade med olika berättelser om sig själva.

Nästa gång planeras en liten start av materialvisning och prat, vad som händer med oljepastell och vattenfärg, fyll inte i en blyertsteckning, längta inte efter tuschpennor, kriter har många sidor, armens muskler kan göra mörka och ljusa färgtoner med en krita och måla en målning. Saxen kan klippa utanpå och i ett papper.

Andra mötet med barngruppen

Bild 2. Självporträtt+25 år

Mitt andra möte med klass 2 på Råtorpskolan var tisdag 2 okt kl 8.00-9.30. Hela klassen var samlad plus 2 lärare samt en lärarkandidat.

Upplägg: Började med en fråga om någon inte var med förra gången och en flicka hade varit borta, hon fick en egen liten introduktion efter materialdemonstrationen.

Frågade om de kom ihåg bilderna jag visade och till min förvåning räknade de upp: färgstarka bilder, långa halsar, stora fötter och händer, borttagen stolsrygg, ett vitt och svart öga, klippta pappersfigurer osv. En kom till och med ihåg namnet Matisse. Modigliani, är ju inte lika lätt att minnas.

De var laddade att måla och lyssnade mycket noga på min visningsstund. Tekniskt så var det att oljepastell stöter bort vattenfärg och klipptekniskt om positiv och negativ form. Lite om att blanda färger och måla igen på målade ytor och klistra papper på en torr målade yta.

Ingen (förutom sonen) kunde gissa vad jag hade i ”schalusirullen” Där låg mina penslar som jag är rädd om, de får inte stå i vattenkoppen utan ska vila liggande när de inte används. De tittade förundrat på min sätt att behandla penslarna som mjuka gosdjur. (Har ju sett vid mina vikarierande inhopp i skolvärlden allt för många trästickor med spretande strån på.) Efter en stund när några var klara med första bilden gick jag igenom bild 2 och efterhand startade de upp denna uppgift. De fick en mycket enklare förklaring än vuxengruppen.

Anteckningar: 25+7 eller 8 år ger 32 eller 33 år, en hissnande ålder mycket närmare döden och därav flera döskallar vid porträtten.

Vänsterbilden startade med att rita skelettet.

En kille hade en brorsa som var 33 år som hade skägg så det skulle han också ha.

Högerbilden har skägg men endast i blyerts, ej färdig bild.

En flicka så direkt

- då målar jag mamma hon såg precis ut som jag gör nu, det har jag sett kort på.

En annan ville ha med sin blivande pojkvän, hon skriv tydligt Gustav på hans byxor så det inte skulle bli något missförstånd. (Vet inte om det var min son Gustav hon menade men hon var mycket tydlig med detta). Hon målade också sig och sina blivande hästar, en annan vid sitt hus.

En flicka hade klippt håret, fått örhängen och halsband och fyra armar – var det en aktiv, upptagen, alltid arbetande kvinna hon skildrade?

Självporträtt och självporträtt + 25 år

Där finns långa halsar och en härlig ögonkonstruktion med ett svart öga och ett urklippt. Det är ett bra exempel på att anamma konstruktioner till något eget.

Möjligen har Modiglianis ögon gett dessa killar en idé.

Dessa bilder är bara ett urval av vad klassen fick fram.

Det här med en framtida färgskala var då ingen hjälp eller ledtråd för barnen. Sånt hade de inte verbaliserat eller tydliggjort för sig själva. De hade sin egen plan snabbt och enkelt. De använder symboler som till exempel örhängen, döskallar, pojkvän, hus och häst. De var lite rädda för framtidsbilden på ett sätt jag inte funderat på. De vill ju inte ljuga – tänk fall det inte blev så – de visste ju inte hur de skulle se ut – får man rita som man tror?

Tiden var som vanligt för kort så bilderna blev bara halvklara. Eleverna testade materialen och blandade dessa tre tekniker. Jag upplevde att de tyckte det var roligt och var intresserade av varandras bilder när vi lade ut dem på golvet. Vi hann tyvärr inte prata och berätta om dem tillsammans utan bara när jag gick runt under själva processen. Tror också att bildvisningen med Matisse och Modiglianis bilder satte sina spår, både i teknik och i färgval. Bildresultatet visar en mångfald av härliga ungar med eget uttryck, färgskalor och formspråk. Även om sånt inte finns i deras medvetande. Hade vi arbetat längre tid kunde man säkert tydligare hitta drag av det personliga färgspråk som vi kanske bär på.

Reflektioner över arbetet

Säkert är det här vardagsmat för en lärare på lågstadiet. Men själv har jag ingen erfarenhet av att arbeta med denna åldersgrupp. Blev mycket förvånad över deras bildminne från en vecka

till en annan. Tror att min uppgift inte var vad de brukar arbeta med, men de löste den fantastiskt på så kort tid.

Jag som vet hur barnen ser ut kan berätta att de hittade sin karaktär med bravur.

I vuxengruppen blev jag också förvånad över deras enorma lust och mod att måla inför främmande människor och berätta om deras liv.

Angående min yrkesroll var båda rollerna konstlade, lite överdrivet som ”mamma” i skolan eller ”student” i hemmet. Men när jag väl var i skolan togs jag på allvar och i hemmet ville deltagarna fortsätta att träffas och måla.

Upplövde att uppgiften var givande för båda grupperna men på mycket olika vis. Tänker prova detta igen om jag får möta någon ny grupp då som presentationsuppgift. Tror att speglarna var det deltagarna använde minst. Men för barngruppen var det spännande med denna faktiska iakttagelse men vuxengruppen uppfattade uppgiften på ett annat sätt ”jag är mer än min spegelbild”.

Redovisning och diskussion av litteratur

Utdrag ur *Konstpedagogikens dilemma* av Anna-Lena Lindberg, Studentlitteratur
– Anna-Lena beskriver i *Konstnär i skolan* om svårigheterna och möjligheterna att nå skolans värld som konstnär. Detta att NÅ i alla riktningar är ju konstpedagogikens dilemma. Vi får också följa en visning på Lunds konsthall där analysmodellen används.

Klipper in sammanfattningen som jag gjorde i förra rapporten om Dick Bengtsson:

Anna Lindbergs analysmodell för att beskriva vad som sker i den skapande processen.

RAMAR	METOD
	MÅL STOFF PROGRESSION + ARBETSSÄTT UTVÄRDERING

RAMAR – var de förutsättningar vi fick i form av uppgift, val av litteratur, utställning, föreläsning, gruppuppgift, materialval, uppsatta mål, och gruppens gemensamma idéer.

MÅL – enskilda bilder som också kan fungera som en gruppbild samt att få ihop vara tankar och idéer så att andra kan ta del av dem. *Karismatisk hållning*

STOFF – föreläsning, utställning, samtal i gruppen, se andra konstnärers verk i litteratur samt arbetsmaterial.

PROGRESSION – korsningen av två konstnärers arbetssätt genom oss själva

ARBETSSÄTT – äggoljetempera på pannå, gruppsamtal *deltagande process*

UTVÄRDERING – inför hela gruppen samt på detta nedskrivna material. Redovisningarna har också medfört att de andra gruppernas tankar och bilder har berikat och plussat muséedagarnas innehåll.

METOD – är själva arbetsuppgiften vi fick där alla dessa delar har ingått. Vi har tränat oss på att se, få hjälp att se (föreläsning) *visningspedagogik, uppfostrarhållning*. Genom att vi arbetat på många olika plan praktiskt och teoretiskt kan man säkert få i detta inom *den gemensamma bildens* riktning. Våra egna val av bilder (konstnärer och symboler) har *erfarenhetsanknytning* och på så sätt personlig *identifikation*.

Människan, konsten och kunskapen, Karlstads universitet, Skapande Centrum, 2001

- En bok om verkligheten, en sann berättelse om vad som händer med barn som konfronteras med nya ting, bilder och berättelser. Den beskriver hur inläringens process går in genom sinnen och ut igen genom barnets andra sinnen. Boken är nära, vi känner igen vårt Värmlands museum. Historierna är om människor för människor och pedagogiken är för att lära känna oss nu och förr. En lättläst och inspirerande dokumentation.

Svensk konst nu. 85 konstnärer födda efter 1960. av Sophie Allgårdh & Estelle Malmborg, W&W

- En bok där vi sida för sida får lära känna nya spännande människor med tankar och idéer som de på olika sätt försöker dela med sig av till andra. Vi berikas med deras konst när de uttrycka sina idéer och livssituationers kaos och kosmos. Det här är en guide skriven 2004 och blir på så sätt en historisk dokumentation om den tidens utövare födda efter 1960. Den här boken läser man inte från pärm till pärm utan använder som en uppslagsbok. Den visar en spännande tidsanda och många personporträtt.

Samtidskonst för lärare och andra intresserade, Moderna Museet & Lärarförbundet, Lärarförbundets förlag

- Tack, för att den här boken skevs. Den tar upp det svåra på ett begripligt sätt. Aldrig tidigare har jag blivit så nyfiken på samtidskonst som efter att ha läst den. Den var verkligen en nyckel som saknats mig. Jag hittade en haha-upplevelse/en öppning till att gå vidare och förstå och förundras, både som individ och pedagog. Har nog tidigare undviktt samtidskonst av det här slaget. Utan att ens försöka begripa, står man utanför och blir besviken att verken tar så mycket kraft. Nu kanske man i alla fall kan ha en åsikt, och vara med i en dialog. Tror också att boken berikade mitt möte på *Museet for samtidskunst* i Oslo.

Varför pedagogisk dokumentation? av Hillevi Lenz Taguchi, LHS- förlag

- *Pedagogisk dokumentation är ett kollektivt arbetsverktyg som bygger på ett gemensamt reflektionsarbete*, så skriver Hellevi i sin bok. Det handlar om förändringsarbete i förskolan. Där alla parter strävar i samma riktning. Att kunna se och visa hur förskolan fungerar för barnens utveckling. Hur ”utlärande” och inläring fungerar. Att dokumentera för att kunna utvecklas. Hillevi tar upp alla led från miljöns påverkan till förtroende, uppskattning och bekräftelse. *Vi dokumenterar för att göra det osynliga synligt*, säger Hillevi. Naturligtvis kräver förändringsarbete argument. Boken är skriven med ett akademiskt språk och jag behöver skyhög koncentration för att förstå. Här ett exempel *Observationen är inte en handling utan en interaktion och en process som gör oss medvetna om det ömsesidiga beroendet mellan pedagogen och barnet.*

Läsa bilder En historia om kärlek och hat av Alberto Manguel

- Har enbart letat intressanta delar ut kapitlet *Bilden som spegel* till min uppgift. Boken i sin helhet har jag kvar att läsa. Men den ser ut att vara en gruva av kunskap.

Henri Matisse, Om konst Raster förlag

- Även denna bok är oläst från pärm till pärm men jag har bläddrat och letat citat som jag tyckte passade min uppgift. Märker att språket och liknelser att uttrycka sig om måleri har ändrats mycket från det Matisse skrev ner detta. Ändå är det ju inte så länge sedan.

Modigliani, Douglas Hall ISBN 0-7148-2270-1 och **The painting of Matisse**, Douglas Mannering ISBN 0 600 56458 4

- Dessa två böcker har jag enbart använt som inspirerande bilderböcker. Konstnärernas måleri har fascinerat inte bara mig utan även barnen på Råtorpskolan och mina deltagare i vuxengruppen.

Slutsats

Frågeställningen var följande:

Tanken är att undersöka om dessa frågor om ”färgskalan” kan och i diskussion på området berikar bilden, målaren och/eller betraktaren?

Tränar/ökar vi vår medvetenhet och känslighet i måleri, och ”tittande” genom att belysa dessa frågor?

Denna uppgift har inget uppdrag att vare sig hitta eller ge var och en av deltagarna en färgskala, utan bara se detta som en gemensam reflektion i uppgiften.

Som en **vuxenuppgift** i alla fall för kvinnor, är färgskalan och titeln lockande. De förstod och sökte sin inre och yttre färgskala de sökte bakåt och framåt i sina liv.

Självporträttsuppgiften lockade till samtal och bilderna och själva målandet var en gemensam länk. Materialet var enkelt för båda grupperna likväl nybörjare som bildvana kan samarbeta då idéerna att blanda in Matisse och Modigliani var nytt för alla.

Slutresultatet för vuxengruppen var positiv, nya härliga bilder och berättelser. Det var ju ingen klassisk studie av självporträttmåleri. I stort sätt gick det som planerat, inga protokoll från bildvisningen – det var bara 5 deltagare och det kändes mycket mer naturligt att prata med varandra än att skriva.

Som svar på frågeställningen vill jag svara JA. Färgkänsligheten skärptes och belystes. Vi hade något konkret att tala om/utgå ifrån. Det blev som en rolig sammanhållande länk.

Barnens uppfattning av färgskalan var att de ville få samma färg som på tröjan. Kritan ”ansiktsfärg” var populär för vissa, andra var betydligt friare. Däremot tror jag att bildvisningen gjorde det starkaste intrycket på dem då dessa bilder var garanterat nya för deras ögon. Det var också nytt att få blanda material som någon slags collage.

Barngruppens resultat gav delvis färdiga delvis ofärdiga bilden. Uppgiften var på stor för den tidsram som jag hade på mig. Det fanns ju ingen chans att hinna intervjua barnen, utan

pratade med dem under pågående arbete. Det fanns en arbetslust och barnen jobbade allt vad de orkade.

Som svar på frågeställningen vill jag svara, NEJ. Tiden var på tok för kort för att undersöka den personliga färgskalan och tror att de hade fullt upp med materialtekniker och att få hem/in Matisse och Modigliani i sina bilder.

Men om jag var lärare på riktigt kunde man under en längre period arbeta med färgskalor, färgblandningsövningar, studera självporträtt genom tiderna – få in en historisk aspekt, och verkligen ha detta tema som ett längre projekt. Då tror jag uppgiften hinner mogna och sätta sig. Barnen är verkligen bildslukare och skulle kunna bygga upp ett bildarkiv inom sig.

När, i verkligheten kan man använda en sådan uppgift?

Förutom i skolverksamhet på olika nivåer kan den användas på arbetsplatser, möten, kurser av olika slag som kickoff och vid personlig presentation. Alla blir utsatta på samma villkor och det är lätt att prata om en bild. Speglar personhistoriskt och spanar framåt.

Den inledande bildvisningen och eventuella föredrag om konstnärerna ger ett kulturellt inslag i en kanske helt annan typ av verksamhet.

Fortsatt undersökning: En tanke som dykt upp är att med hjälp av fotoporträtt och målningar enligt ovan presentera ett bildspel där bilderna och fotona kliver in och ut i varandra. När man ser barnen och de vuxna finns det så mycket likheter/karaktär som går förlorade i *denna* form av presentation. Men som en konstnärlig arbetshypotes vare det roligt att arbeta så.

Min första tanke var att hålla det anonymt för att locka deltagare och i skolan är det ju så krångligt att få visa barnen på bild.

Litteraturlista

Utdrag ur *Konstpedagogikens dilemma* av Anna-Lena Lindberg, Studentlitteratur
Människan, konsten och kunskapen, Karlstads universitet, Skapande Centrum, 2001
Svensk konst nu. 85 konstnärer födda efter 1960. av Sophie Allgårdh & Estelle Malmborg,
W&W

Samtidskonst för lärare och andra intresserade, Moderna Museet & Lärarförbundet,
Lärarförbundets förlag

Varför pedagogisk dokumentation? av Hillevi Lenz Taguchi, LHS- förlag

Läsa bilder En historia om kärlek och hat av Alberto Manguel

Henri Matisse, Om konst Raster förlag

Modigliani, Douglas Hall ISBN 0-7148-2270-1

The painting of Matisse, Douglas Mannering ISBN0 600 56458 4

Artiklar hämtade från:

http://sv.wikipedia.org/wiki/Amedeo_Modigliani

http://sv.wikipedia.org/wiki/Henri_Matisse